

124 UNDECIMA PROVINCIA

quinque iusque omnino æquales lapides, spatiū, quod in latum est, occupant: lapis quivis ad duodeviginti longus est passus meos communes, quos ibi modeste inambulans ad mensuram adhibebam; & duos omnino latus, ac totidem altitudo seu crastis obtinet; sunt ergo similes omnino & æquales ibi ingentes illæ lapideæ ut sic dicam trabes mille & quadringentæ: stupendum omnino opus, non ex eo tantum, quod pilis superimpositæ tot hujuscemodi moles sint, sed vel maxime quod tot tantæque, adeoque æquales uspiam reperiri excindique potuerint: ne vero transeuntes è ponte delabendi ullum subeant periculum, podia ex eodem lapide utrimque cum leonibus suis basibus insistentibus adstructa sunt, similiæ plura addita ornamenta: sed notandum, me illic tantum describere pontis hujus partem, eam nimirum quæ est inter Logan oppidum & castellum supra ipsum pontem ædificatum; illo enim superato alia pars pontis sequitur superiori haud multo minor, cætera totus æqualis. Quod ad sumptus attinet, parvi hi forte censemuntur ab Europæis pro tanto opere, verum illud hic considerandum est, maximam operarum partem apud Sinas gratis servire debere cum publicum quid exstruitur, eorum vero, quibus stipendium solvit, adeo exilis est merces, ut unius Europæi stipendium hic facile pro decem sit satis.

Zarte
M. Pauli
Veneti.

Ex hac urbe aliisque illi subditis locis naves frequentes & nunc & olim varia loca commerciorum gratia petere solitæ, quæ res omnino persuaderet, prope hic abfuisse M. Pauli Veneti Zartem, nam eam quinque dierum spatio à Focheu (quam Fugui vocat) distare afferuit, quantum omnino hæc urbs distat: scio quidem Zartem Sincum nomen non esse, eam ob rem credibile est nomen id esse, quo Tartari atque exteri celebrem hic aliquem portum indigitabant; suadet hoc ipsum sequentis urbis descriptio, in qua multa inveniemus signa, quæ probant priscis temporibus hæc ab ipsis Christianis frequentata fuisse loca.

Jus dicit urbs civitatibus septem, 1 Civencheu, 2 Nangan, 3 Hoeigan, 4 Tehoa, 5 Ganki, 6 Tunggan, 7 Jungchung. Erat olim dynastarum Min, Leangus Nangan urbem dixit, Suius Rex Venling: Sunga Pinghai dixit, hodiernum nomen Tanga dedit familia. De oppido ac nobilissimo emporio Ganhai huic urbi subiecto inter munimenta loquemur.

Paocai mons est, in cuius vertice eminet Montes turris novizonia, quæ navigantibus pharum, rariores ac certissimum littoris propinquantis signum præbet, ad Australem urbis partem visitur.

Tertia Urbs

CHANGCHEV.

Changcheu urbs hujus provinciæ Australissima nomen à magno Chang fluvio obtinet, cujus ad ripam jacet occidentalem, marisque æstu eo usque prorumpente alluitur; ad Australem vero partem, ubi fluvius urbem etiam attingit, pons est vere magnificus totus ex secto lapide, ad sex & triginta altissimos & maximos porrectus arcus, tantæ latitudinis ut utrimque lebris ædiculas cum tabernis institorum sustineat, in quibus assidue quodammodo celebrantur nundinæ, ubi quidquid vel apud Sinas eximium, vel ab exteris aliunde allatum est regnis, divenditur: ex nobilissimo enim Hiamuen emporio continuo ascendunt merces, ut suo dicam loco.

Habet sub se civitates decem, 1 Changcheu, 2 Changpu, 3 Lugnien, 4 Nancing, 5 Changtai, 6 Changping, 7 Pingho, 8 Chaogan, 9 Haicing, 10 Ningyang. Vrbi huic nomen primum sub Tanga inditum familia reperio, ac tum primum civitatis eam donatam esse prærogativa: Juena paulo post familia urbem statuit, simulque civitatem Nancing ædificavit, quæ res omnino persuaderet, locum hunc jam tum à plurimis navibus fuisse frequentatum, ac M. Pauli Zartem hic alicubi fuisse, accedit quod in hac urbe multa eaque luculenta reperta sint Christianorum vestigia, intraque ipsa mœnia scalpti lapides non pauci, quibus salutiferae Crucis signum visitur impositum, atque etiam sanctissimæ Virginis Dei genitricis Mariæ, cum cælestibus geniis in terram prostratis imagines cum duabus pendulis lucernulis, imo & in præfecti cujusdam palatio reperta est pulcherima crux marmorea, hanc obtenta ab eo facultate inde educere Christiani, ac in nostro urbis hujus templo summa cum pietate atque apparatu collocavere. Vidi etiam unâ cum sociis hic apud litteratum quandam volumen vetus, Gothicis characteribus diligentissime exaratum, adhibita fuit papyri loco tenuissima membrana; maxima Scripturæ sacræ pars Latine erat conscripta; tentavi librum ut

con-